

به نام خدا

بررسی تغییرات خشکسالی در دشت سیستان

ژاله رشتچی

کارشناس ارشد مؤسسه تحقیقات آب

تلفن: ۷۷۰۰۳۰۵

نمابر: ۷۷۳۱۰۵۷۷

پست الکترونیکی: j.rashtchi @ wri.ac.ir

۱- چکیده:

وقوع خشکسالی در اذهان عمومی با مفهوم کمبود بارش مترادف می‌باشد. این پدیده نیز همانند وقوع سیلابها نباید موضوعی اتفاقی تلقی گردد. با آثار و شواهد پدیده‌های قبلی به وقوع پیوسته می‌توان به برنامه‌ریزیهای متناسب توسل جست. بروز خشکسالی در مناطق مرطوب، اثرات خاصی از خود بر جای می‌گذارد. حال اگر منطقه مورد نظر در زمره مناطق خشک محسوب گردد، این اثرات به مراتب ملموس‌تر است.

عناوین بیابانی، بیابان‌زایی از جمله مفاهیمی است که معمولاً با بیان مفاهیم خشک‌سالی همراه می‌باشد. در این بررسی سعی گردیده است تا در ابتدا مختصراً به بیان مشخصات محدوده پرداخته و سپس با به کارگیری آمار و اطلاعات موجود در دوره سی و هفت ساله ۸۲-۱۳۴۵ اقدام به بررسی تغییرات اقلیمی در دشت سیستان گردد.

کلیدواژه‌ها: خشک‌سالی، بیابانی، بیابان‌زایی، پدیده، تغییرات اقلیمی

۲- مقدمه:

منطقه مورد نظر از شمال به شهرستانهای جنوبی استان خراسان، از سمت جنوب به شهرستانهای شمالی بلوچستان، از شرق با مرز افغانستان و از قسمت غرب به استان کرمان محدود می‌باشد.

حوضه آبریز هامون، هیرمند از حوضه‌های بزرگ استان است که قسمت اعظم آن در کشور افغانستان و بقیه در استانهای سیستان و بلوچستان و خراسان واقع شده است. محدوده مورد مطالعه از زیرحوضه‌های هامون هیرمند به شمار می‌آید. رودخانه سیستان ضمن عبور از دشت سیستان آب مورد نیاز پشت آب و شیب آب را تأمین می‌کند. رودخانه پریان که در مرز ایران و افغانستان به سمت شمال جریان دارد اراضی زراعتی گلگیر، میانکنگی، آذر، میلک و زهک در خاک ایران را مشروب می‌نماید. آب رودخانه هیرمند قبل از ورود در ایستگاه چهار برجک اندازه‌گیری می‌شود.

به طور کلی در محدوده بارندگیهایی که دارای منشاء کم‌فشار مدیترانه‌ای هستند، از میزان کمتری برخوردارند، در حالتی که سیستم‌های کم‌فشار سودانی که به سمت شمال شرق حرکت می‌کنند به سبب جذب رطوبت مجدد از دریای عمان دارای رگبارهای بیشتر و شدیدتری هستند و با توجه به آن که بارندگیهای تابستانه منطقه ناچیز می‌باشد. لذا معلوم می‌گردد که اثر مانسون بر روی محدوده هیرمند بسیار کم است.